

che', E. p. 'Green Jewel', E. p. 'Lucky Star', E. p. 'Magnus Superior', E. p. 'Primadonna Deep Pink', E. p. 'Primadonna White', E. p. 'Sundown', E. p. 'Vintage Wine'. In še nekaj trpežnih sort hermelik: *Sedum spectabile* 'Star Dust', *Sedum telephium* 'Carl', *Sedum telephium* 'Herbstfreunde', S. t. 'Matrona' in S. t. 'Marchen'.

Navedene in številne druge trajnice so v naših poskusnih nasadih na prostem preživele najrazličnej-

še vremenske ujme in nobena jim ni prišla do živega. Zato si upamo trditi, da so prilagojene tudi na podnebne spremembe in z njimi povezane vedno bolj skrajne vremenske razmere. Nove sorte so morda lepše ali po nekaterih lastnostih zanimivejše, nikakor pa jih ni smiselno uvajati brez temeljitega preizkušanja in vrednotenja v različnih življenjskih razmerah. Občutljive vrste in sorte so pač primerne le za zbiratelje, ki se bodo zanje tudi posebej potrudili. ■

ZGODOVINA ČEBELARSTVA

240 let prve čebelarke knjige v slovenskem jeziku

Andrej Šalehar*, andrej.salehar@bf.uni-lj.si

Peter Pavel Glavar je pisec prve slovenske čebelarke knjige v slovenskem jeziku, ki je z naslovom »Pogovor o čebelnih rojih« nastala leta 1776. Zgodovina njenega nastajanja sega v leto 1768, ko je Glavar napisal znameniti »Odgovor«, v katerem je na podlagi svojih 24-letnih praktičnih čebelarskih izkušenj kritično presodil predloge za izboljšanje čebelarstva, ki jih je dunajska dvorna pisarna posredovala tudi na Kranjsko. V njem je podrobno in strokovno opisal čebelarjenje na Kranjskem in predlagal, kako odpraviti ovire, ki zavirajo razvoj čebelarstva. Pri tem je poudaril izobraževanje čebelarjev, čebelarstvo šolo in zakonodajo ter vprašanje slovenskega čebelarkega čtiva. Glavarjev »Odgovor« je prevedel Stane Mihelič in ga objavil v svoji knjigi (1934).

Na koncu »Odgovora« je Glavar zapisal:

»Kmetom pa hočem olajšati čebelarjenje s tem, da jim bom ob nedeljah in praznikih v prostih urah ustno tolmačil čebelarstvo, kateremu si laskam, da sem v deželi najbolj vešč. Pokazal jim bom tudi dejansko pri svojih čebelah vsa letna čebelarstva opravila in spretnosti. Da, če je slavni Kmetijski družbi do tega, se ponujam, da bom vso svojo znanost (ker sem se mogel na tako majhnem prostoru le prav maločesa dotakniti) spravil na papir, da jo potem po cirkularjih ali javnem tisku oznamim deželi.«

Ali je Kranjska kmetijska družba na Glavarjevo ponudbo odgovorila, ni znano. Kot je zapisal Mihelič (1976), ga »... na misel, da bi napisal knjigo 'o praktičnem splošnem čebelarstvu', ni pripeljala Janševa leta 1771 izdana nemško pisana Abhandlung vom Schwärmen der Bienen (Ravnjanje s čebelnimi roji),

kakor bi človek sodil po naslovu Glavarjevega Pogovora, pač pa ga je verjetno spodbudila, da se je dela lotil z večjo vnemo ... Glavarjev rokopis Pogovora šteje skupaj 691 oštevilčenih odstavkov in od tega je 233 originalnih Janševih, 162 Janševih odstavkov je Glavar dopolnil, 296 odstavkov pa je originalnih od Glavarja.« Stabej (1976) je poudaril: »Primerjava Glavarjevega rokopisa z A. Janševo Abhandlung von Schwärmen der Bienen pokaže takoj, da Glavarjev Pogovor od Zhebelnih Rojou zdaleč ni kak slovenski prevod Janševe Abhandlung, ampak da je precej samosvoje Glavarjevo delo, ki pa se opira na Janševo.«

Umekova (2006) poroča, da je Glavar svoj, v slovenskem jeziku napisan in dopolnjen prevod Janševe knjige o čebeljih rojih Kranjski kmetijski družbi poslal 26. julija 1779, vendar ta takrat ni izšel, ker naj bi se bil »izgubil«. Rokopis je bil leta 1951 k sreči najden, vendar je izšel šele leta 1976 v Mencejevi knjigi »Ob 200-letnici pisane besede o slovenskem čebelarstvu«. Rokopis opisuje Dolenc (1983/1987): Glavar P. Peter, Pogovor od Zhebelnih Rojou. Iz leta 1776, 148 listov, 33,0 x 20,0 cm; papir, trde platnice, slovenščina, bohoričica.

* Zasl. prof. dr., Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko

Čebelarstva tehtnica

- ločen brezžični display
- spremljanje moči družin in donosa
- pravočasno ukrepanje ob rojenju
- pravilno krmljenje
- za vse vrste panjev

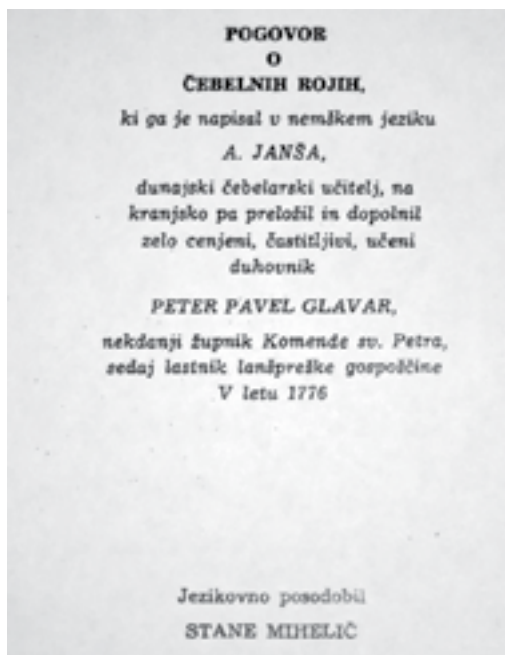
95,40 EUR

www.apiscale.eu 041/844-482
Matevž Strgar s.p., Primičeva ulica 10a, 1291 Škofljica

Rechfeld (1848) je zapisal, da je imel v rokah dobro ohranjen rokopis, za katerega je Mihelič (1970) menil, da je bil prepis, ki je bil naslovljen kot:

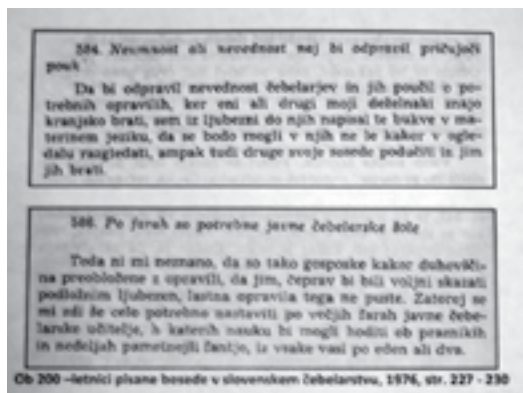
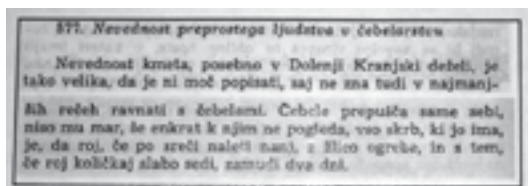

P. J. Rechfeld, objava »Peter Glavar, Mittheilungen des historischen Verein.«, 1848, str. 41.

Naslovnica Glavarjeve knjige. Vir: Ob 200-letnici pisane besede v slovenskem čebelarstvu, 1976, str. 79.

V 36. in 37. pogovoru Glavar razpravlja o zadržkih v čebelarstvu. Posebej poudarja pomanjkanje znanja o čebelarjenju in potrebo po poučevanju (šoli), kot na primer v odstavkih:

Ob 200-letnici pisane besede v slovenskem čebelarstvu, 1976, str. 227–230.

Mihelič (1976) je predstavil Glavarja in njegovo knjigo takole: »Glavar je pisal za preprostega, kakor pravi sam, za neukega slovenskega čebelarja, deloma obremenjenega z zaoostalostjo in polnega vraževerja. Zato je menil, da ni dovolj v praktični čebelarški knjigi le nakazovati potrebna opravila in svoje izkušnje, ampak jih tudi utemeljevati in dokazovati, zakaj so potrebne in zakaj prav take. Posledica tega je, da se ponekod le preveč ponavlja in da tudi zahaja v res nepotrebne nadrobnosti.

Po drugi strani pa je treba poudariti, da Glavarjev Pogovor o čebelnih rojih ni le prvi slovenski poljubno strokovni tekst in čebelarški učbenik, ki po svoji izčrpnosti, samostojnosti in pristnem slovenskem izrazju prekaša domala vse v 18. stoletju izšle slovenske poljudno strokovne tekste, ampak veliko več. V njem je namreč podana tudi realna podoba tedanjega čebelarstva na Kranjskem, njegove odlike in ovire, ki mu stoje nasproti, predlogi za izboljšanje, skratka, tudi vse tisto, kar je nakazal že leta 1768 v Odgovoru in kar je še nadrobneje osvetlil v svojem poročilu kmetijski družbi ljubljanski.«

Povedanemu pritrjuje tudi Demšar (1976): »P. P. Glavar sodi v prvo slovensko prerodno generacijo, ki se je zavzemala za uveljavljanje slovenskega jezika in slovenskega slovstva. V letih 1776–1778 je prevedel in dopolnil Janševo razpravo o čebelnih rojih in je tako prvi Slovenec, ki je s slovensko pisano besedo širil gospodarski pouk. Kot prvi je čutil potrebo, da bi kranjska kmetijska družba izdajala slovenske spise, ki naj bi prišli v roke kmetov in jim pomagali do boljše strokovne izobrazbe in gospodarskega napredka.«

Na spletu sta dostopna rokopis in tiskana različica.

Glavarjev rokopis Pogovor od Zhebelnih rojou si je mogoče ogledati na spletnem naslovu: www.dedi.si/virtualna-knjiga/28599.

Tiskano izdajo knjige Pogovor o čebelnih rojih (iz knjige: Ob 200-letnici pisane besede v sloven-

skem čebelarstvu, Ljubljana 1976) si je mogoče ogledati na spletnem naslovu: www.dedi.si/virtualna-knjiga/28706.

Na koncu še predlog. Tako »Odgovor« kot »Pogovor o čebelnih rojih« še nista natisnjena v posebni izdaji. Oba sta samo dela drugih knjig – Odgovor je bil objavljen leta 1934, Pogovor o čebelnih rojih pa leta 1976. V Arhivu Republike Slovenije hranijo rokopisne listine obeh del in te bi lahko uporabili za izdajo faksimilov ter jim dodali oba prevoda. Dokumenta sta izjemno pomembna mejnika v kulturni zgodovini slovenskega naroda in še posebej za zgodovino slovenskega čebelarstva. ■

Viri:

1. Demšar, V. (1976): Peter Pavel Glavar, življenjepis. Str. 7–19. V: Mencej, M.: *Ob 200-letnici pisane besede o slovenskem čebelarstvu*. Ljubljana, 335 str.
2. Dolenc, M. (1983/1987): Bibliografija rokopisnih ljudsko-medicinskih bukev in zapisov s slovenskega etničnega območja. *Slovenski etnograf*, 31, str. 31–74.
3. Glavar, P. P. (1768): *Vorschlag Beantwortung zur Ver-*

besserung der Bienenzucht in den Kaysl. Königl. Erb-ländern (prevod: Predlog odgovora za izboljšanje čebelarstva v c. kr. dednih deželah). 26 str. (AS SI 869 Glavar, Peter Pavel, 1751–1784).

4. Glavar, P. P. (1934): Odgovor na predlog za izboljšanje čebelarstva v c. kr. dednih deželah. Str. 11–38. Napisano 1768, prevod Stane Mihelič. V: Mihelič, S.: *Anton Janša, slovenski čebelar*. Čebelarско društvo za Slovenijo. Ljubljana 1934, 163 str.
5. Mihelič, S. (1970): Čebelarstvo. Str. 395–412. V: *Gospodarska in družbena zgodovina Slovencev. Zgodovina agrarnih nastanosti*. I. zvezek: Agrarno gospodarstvo. Ljubljana.
6. Mihelič, S. (1976): Peter Pavel Glavar, čebelar, čebelarski pisec, učitelj in organizator. Str. 20–65. V: Mencej, M.: *Ob 200-letnici pisane besede o slovenskem čebelarstvu*. Ljubljana, 335 str.
7. Rechfeld, P. J. (1848): *Peter Glavar. Eine biographische Scizze*. Zweites Quartal, str. 29–42, Mittheilungen des historischen Verein für Krain.
8. Stabej, J. (1976): Pogovor od zebelnih rojou/kusi. Str. 66–78. V: Mencej, M.: *Ob 200-letnici pisane besede o slovenskem čebelarstvu*. Ljubljana, 335 str.
9. Umek, E. (2006): *Kranjska kmetijska družba 1767–1787*. 29, 1, str. 1–34, Arhivi.

DOGODKI IN OBVESTILA

Mednarodni simpozij o apiterapiji

V soboto, 2. aprila 2016, bo ČZD Maribor organizirala mednarodni simpozij o apiterapiji. Posvet tradicionalno poteka ob svetovnem dnevu apiterapije oz. rojstnem dnevu dr. Filipa Terča (30. marca). Ob koncu simpozija, ki bo potekal od 8.30 do 14. ure, bo čas tudi za razpravo o predstavljenih temah, podeljene pa bodo tudi plakete dr. Filipa Terča. Vljudno vabljeni!

Program:

9.15: **Valerij Nikolajevič KORŽ (Harkov, Ukrajina)** – Predstavitel knjige: »Čebele nam dajejo

zdravje« (avtor knjige bo predstavil svoje izkušnje z apiterapijo in odgovarjal na vprašanja);

11.45: **Prof. Mića MLADENVIĆ (Beograd, Srbija)** – Apiterapija v svetu;

12.30: **Dr. Bratko FILIPIČ (Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani, Slovenija)** – Najnovejša spoznanja o matičnem mlečku; propolis in matični mleček pospešujeta protimikrobno aktivnost ter med kot del komplementarne medicine.

Karl Vogrinčič,

predsednik Sekcije za apiterapijo dr. Filipa Terča

Sodelovanje podjetja JUB in ČZS v projektu »JUBINI gredo za med«

Podjetje JUB in ČZS bosta sodelovala v skupni akciji, poimenovani »JUBINI gredo za med«. Naša pglavitna želja je, da bi kupci z nakupom katerega koli izdelka iz družine JUBIN podprli slovenske čebelarje. Tako bo podjetje JUB od vsakega prodanega izdelka iz družine JUBIN ČZS podarilo lonček barve JUBIN Decor in JUBIN Lasur, ta pa bo barvo namenila čebelarskim krožkom za obnovo šolskih čebelnjakov. Akcija bo potekala od **1. marca do 31. avgusta 2016** na vseh prodajnih mestih, na katerih JUB prodaja izdelke iz družine JUBIN.

V tem obdobju bodo vsi člani ČZS lahko kupili izdelke iz družine JUBIN z 20-odstotnim popustom. Uveljavljati ga bo mogoče v trgovini podjetja JUB Design Studio in v vseh Mer-

kurjevih centrih, ki prodajajo izdelke iz družine JUBIN. V trgovini podjetja JUB bo mogoče popust uveljaviti ob predložitvi članske izkaznice, v Merkurjevih centrih pa ob predložitvi članske izkaznice in spodnje kode.

V letu 2016 nudimo tudi posebni popust pri nakupu JUBovih izdelkov za obnovo društvenih prostorov, objektov ČZS v višini 15%. Popust se lahko uveljavlja v trgovini podjetja JUB, ob predložitvi članke izkaznice.

Mag. Jelka Slatinšek

